

Omsättningsstatistik

2001

HA0101

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Handel med varor och tjänster

A.2 Statistikområde

Inrikeshandel

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Ja

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB, Tjänstenäringsprogrammet

Kontaktperson: Daniel Lennartsson, Johan Norberg

Telefon: 019-17 64 29, 019-17 67 65

Telefax: 019-17 69 24

e-post: daniel.lennartsson@scb.se; johan.norberg@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Skyldighet att lämna uppgifter till undersökningen gäller enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001:99), statistikförordningen (SFS 2001:100) och SCB:s föreskrifter (SCB-FS 2002:4).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Blanketter gallras efter 1 år. Observationsregister med registeruppgifter och primärdata överlämnas till Riksarkivet så snart de inte behövs i produktionen. Systemdokumentation bevaras och överlämnas till arkivet. Program och dylikt gallras när de inte behövs för bearbetningar.

A.9 EU-reglering

Förordning avseende Konjunkturstatistik: Council Regulation of Short Term Statistics, EC 1165/98.

A.10 Syfte och historik

SCB har undersökt omsättningen inom detaljhandeln m.m. sedan 1963, då statistiken övertogs från Socialstyrelsen. Socialstyrelsen hade tagit fram statistiken från 1948. Statistiken har byggts ut med kvartalsuppgifter för partihandeln och vissa tjänstenärings. Idag har SCB en tidsserie över detaljhandeln från 1955.

Syftet med omsättningsstatistiken är främst att mäta omsättningsutvecklingen månadsvis för detaljhandel och kvartalsvis för partihandel och vissa tjänstenärings.

Statistiken används i huvudsak som underlag för nationalräkenskapernas konsumtions- och produktionsberäkningar samt för ekonomisk analys.

A.11 Statistikanvändning

SCB-ES/NR: Beräkningar av produktion och privat konsumtion.

Finansdepartementet och KI: Bedömningar av utvecklingen av privat konsumtion och produktion.

Handelns utredningsinstitut (HUI) och andra branschorganisationer:

Försäljningsutveckling och konsumtionsberäkning.

Konjunkturinstitutet: Underlag för prognoser för privat konsumtion.

Enskilda företag: Försäljningsutveckling inom branscher.

Forskare: Tidsserier.

A.12 Uppläggning och genomförande

Denna undersökning är en av de främsta källorna när det gäller att beräkna privat konsumtion och bruttonationalprodukten (BNP). Knappt 50 procent av underlaget till den privata konsumtionen, kommer från omsättningsstatistiken. Nationalräkenskaperna (NR) skulle egentligen behöva ha omsättning på olika varor och tjänster. Men för att inte belasta uppgiftslämnarna/företagen med alltför tunga blanketter samlas enbart total omsättning för aktuell period in. En sammanställning görs av omsättning per bransch/branschgrupp. Sedan använder NR olika nycklar för att fördela omsättningen på varor och tjänster.

Urvalsramen skapas i slutet av året innan undersökningsåret. För 2001 gjordes även ett andra urval i augusti 2001. Ett nybrev/informationsbrev skickas till samtliga nya i urvalet.

Blanketter skickas ut i slutet av mät månaden/kvartalet. Uppgiftsinsamlingen sker via en enkät som skickas till företagets ekonomichef. Om annan än ekonomichefen besvarar enkäten registreras denne som kontaktperson. Insamlingen sker via Touchtone Data Entry (TDE), fax, post och telefon. TDE innebär att företagen knappar in omsättningsuppgiften på telefon. Ungefär 60 procent av uppgiftslämnarna lämnar idag uppgifter via TDE. Cirka en vecka före sista insändningsdatum skickas en "förpåminnelse" till de företag som ännu inte har svarat. En lista över de företag som ej besvarat enkäten när sista insändningsdatum passerats lämnas till intervjuargruppen på SCB, som ringer och påminner företagen under en till två veckor. Sista insändningsdatum är runt den 25:e månaden efter.

Inkomna blanketter registreras bland annat manuellt och granskas visuellt en första gång. Uppgifter lämnade med hjälp av TDE registreras och granskas till viss del direkt vid uppgiftstillfället. Fellistor på registrerat material tas fram och rättas. När en stor del av materialet har inkommit, ca 5 veckor efter mät månaden/kvartalets slut, görs makrogranskningar. En eventuell imputering

av visst bortfall görs. Enkla uppgiftslämnarfel kontrolleras vid dataregistrering samt i telefonen vid lämnande via TDE. Granskningen av materialet sker dels genom fellistor och grafisk granskning av materialet gentemot momsuppgifter och tidigare lämnade uppgifter. Resultat offentliggörs ca 6 veckor efter mätmånadens/kvartalets slut. När undersökningsåret är slut görs en årsuppdatering där allt för sent inkommet material tas med i beräkningarna. När resultaten för året är ”spikade” långtidsarkiveras filerna. Blanketter gallras.

Skattningsförfarandet beskrivs under punkten 2.2.1.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

-

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Omsättningsstatistiken är en urvals- och registerbaserad undersökning som mäter omsättningsutvecklingen månadsvis för detaljhandel och kvartalsvis för partihandel och vissa andra tjänstenärings. Undersökningsresultaten redovisas branschvis.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Omsättningsstatistiken redovisar summa omsättning, procentuella utvecklingstal och indexserier totalt och fördelat på de olika delbranscherna.

1.1.1 Objekt och population

Population utgörs av samtliga företag inom SNI 50, 51, 52, 55, 60, 61, 62, 63, 64, 70 (exkl 70201) 71 (exkl 71.2), 72, 74 (exkl 74.15), 90, 92 (exkl 92.5, 92.6 och 92.72) samt 93. Företaget är undersökningsobjekt.

1.1.2 Variabler

Undersökningsvariabel: Omsättning

Beskrivning: Försäljningsintäkter för varor och tjänster

Inom branscherna i SNI 50, 52, 55, 92.1-4, 92.71 och 93 redovisas omsättning inklusive moms och exklusive export. I övriga branscher redovisas omsättning exklusive moms och inklusive export.

På samtliga blanketter står tillägget: ATG ombud och agenturer redovisar provision på förmedlingen men inte värdet av den förmedlade varan eller tjänsten.

1.1.3 Statistiska mått

Omsättningen beskrivs dels som ett *utvecklingstal* mellan samma period under två år, dels som en *summa* och dels som *index* i olika branschgrupper.

De i första stycket beskrivna statistiska måtten beräknas förutom i *löpande priser* även i *fasta priser*, *fasta och kalenderkorrigerade priser* och *löpande och kalenderkorrigerade priser*. Fastprisberäkning av omsättningen görs med hjälp av branschprisindex framtaget av prisprogrammet på SCB. För att kunna jämföra en period med motsvarande period föregående år som ofta inte omfattar lika många helger eller kalenderdagar görs en kalenderkorrigerande. Indexet för att beräkna omsättning i kalenderkorrigerade priser tas fram av SCB i samråd

med handelns intresseorganisationer.

För detaljhandeln beräknas även en säsongrensad serie och trendserie uttryckt i form av index.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Omsättningsstatistiken redovisas för olika branscher och grupper av branscher enligt standarden för Svensk näringsgrensindelning (SNI 92) inom branscherna SNI 50, 51, 52, 55, 60, 61, 62, 63, 64, 70 (exkl 70201) 71 (exkl 71.2), 72, 74 (exkl 74.15), 90, 92 (exkl 92.5, 92.6 och 92.72) samt 93..

1.1.5 Referenstider

Referensperioden är kalendermånad för detaljhandeln (SNI 52) och kalenderkvartal för övriga branscher. Årsvärden beräknas utifrån insamlade månads- och kvartalsuppgifter.

1.2 Fullständighet

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Urvalsfelet för omsättningen inom totaladetaljhandeln beräknas enligt 95% konfidensintervall uppgå till cirka plus/minus 0,15 procent. Nystartade företag fångas inte upp under undersökningsåret vilket innebär att undertäckningen successivt ökar och därmed leder till att summa omsättning underskattas. Utvecklingen jämfört med motsvarande period närmast föregående år påverkas inte på samma sätt om undertäckningen kan antas påverka båda perioderna i utvecklingstalen ungefär lika mycket.

Omsättning tas fram för företag som har åsatts en femsiffrig branschkod som beskriver dess huvudsakliga verksamhet, som inte behöver vara den enda verksamhet som företaget bedriver. Detta innebär att omsättningsuppgifterna kan täcka in verksamhet inom andra branscher inom eller utanför detaljhandeln. Exempelvis innehåller klädbranschen omsättning från andra branscher samtidigt som andra branscher innehåller verksamhet som hör hemma i klädbranschen.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

2.2.1.1 Urvalsram

Urvalramren upprättas i november året innan undersökningsåret (för 2001 gjordes två urval-ett i november 2000 och ett i augusti 2001)ramen utgörs av aktiva företag i SCB:s företagsregister (FDB). Med aktiva företag avses företag som är registreade för F-skatt, mervärdeskatt eller arbetsgivaravgift.

Rampopulationen består av företag (icke-fiansiella och personliga företag) med följande branschcoder enligt SNI 92: SNI 50, 51, 52, 55, 60, 61, 62, 63, 64, 70 (exkl 70201), 71 (exkl 71.1 och 71.2), 72, 74 (exkl 74.15), 90, 92 (exkl 92.5, 92.6 och 92.72) samt 93. Undersökningsåret 2001 omfattade rampopulationen: cirka 300 000 företag.

Underhåll av FDB:
Sköts av ES/REG på SCB.

Urvalsram:
Skapas av ES/MET SCB

2.2.1.1.1 Månadsstatistik av detaljhandeln (SNI 52) samt kvartalsbranscherna Hår och skönhetsvård (SNI 93020) och Spel och vadhållning (SNI 92710)

Urvalsramen för dessa branscher skapas av de företag som har över 200 000 kronor i omsättning enligt momsregistret året innan urvalsdragningen. De företag som är nystartade under urvalsåret kommer därmed inte med i det ordinarieurvalet. För dessa företag görs ett tilläggsurval med hjälp av uppbördsdeklarationer som visar om ett företag betalat ut lön under urvalsåret. Har ett företag betalat ut lön under urvalsåret så kommer det med i tilläggsurvalet. Tilläggsurvalet består alltså av företag som inte redovisade omsättning enligt momsregistret men som betalade ut löner föregående år.

2.2.1.1.2 Kvartalsstatistik av övriga branscher (exkl SNI 52, SNI 93020 och SNI 92710)

Urvalsramen för dessa branscher skapas för samtliga företag som är aktiva i FDB.

2.2.1.2 Övertäckning

Övertäckningen är cirka 4 procent. Exempel på övertäckning är om ett företag med fel bransch (som ej ska undersökas), ett vilande företag och ett företag som gjort konkurs har kommit med i urvalet. Dessa företag får en statuskod och bidrar med 0 i omsättning.

2.2.1.3 Undertäckning

Undertäckningen består av till exempel nystartade företag och ombildade företag. Någon mätning av undertäckningen har inte gjorts. För att i viss mån reducera undertäckningen (d.v.s. företag som borde ha kommit med i ramen men ej gjort det) görs ett tilläggsurval precis innan undersökningsåret startar.

2.2.1.4 Urvalsförfarande

För 2001 är det ca 5753 företag utvalda att lämna omsättningsuppgifter via enkät. Stratifieringen sker efter omsättning enligt momsregistret året före urvalsåret samt antal anställda enligt FDB. Tilläggsurvalet stratifieras efter löneuppgifter lämnade på uppbördsdeklaration (UBD). Storleksindelningen skiljer något för olika branscher och beskrivs nedan.

2.2.1.4.1 Stratifiering-Månadsstatistik av detaljhandeln (SNI 52) samt kvartalsbranscherna Hår och skönhetsvård (SNI 93020) och Spel och vadhållning (SNI 92710)

Ordinarie urval 40 A

<i>Variabel</i>	<i>Moms</i>
<i>Stratifiering</i>	1 = 200' - 1,4 milj 2 = 1,5 - 3,4 milj 3 = 3,5 - 14,9 milj 4 = 15,0 - 99,9 milj 5 = 100,0 - 999,9 milj 6 = 1 miljard -

Branschstratifiering

52260, 5221-5224+5227, 5232-5233, 52410, 52443-52444, 52453, 52454, 52481, 52482, 52483, 52484, 52485, 52486, 52487, 52488, 52494, 52495, 52491-52492, 52496+52499, 52500, 52700, 92710, 93020

Ordinarie urval 40 B

<i>Variabel</i>	<i>MOMS</i>
<i>Stratifiering</i>	0 = 100' < 200' 1 = 200' - 2,4 milj 2 = 2,5 - 9,9 milj 3 = 10,0 - 24,9 milj 4 = 25,0 - 99,9 milj 5 = 100,0 - 999,9 milj 6 = 1 miljard

Branschstratifiering

52430, 52441-52442, 52451, 52452, 52470, 52493, 5262-5263,

Ordinarie urval 40 C

<i>Variabel</i>	<i>MOMS</i>
<i>Stratifiering</i>	0 = 100' < 200' 1 = 200' - 2,9 milj 2 = 3,0 - 9,9 milj 3 = 10,0 - 39,9 milj 4 = 40,0 - 199,9 milj 5 = 200,0 - 999,9 milj 6 = 1 miljard

Branschstratifiering

52420, 52460

Ordinarie urval 40 D

<i>Variabel</i>	<i>MOMS</i>
<i>Stratifiering</i>	1 = 200' - 5,9 milj 2 = 6,0 - 19,9 milj 3 = 20,0 - 59,9 milj

- 4 = 60,0 - 199,9 milj
- 5 = 200,0 - 999,9 milj
- 6 = 1 miljard -

Branschstratifiering

52111, 52112, 52120, 52250, 52310, 52610

Tilläggsurval urval 84

Endast företag som har moms < 200 000 kr

Variabel	UBD
Stratifiering	1 = 0 - < 80 000 2 = 80 000 - < 800 000 3 = 800 000 - 9 = Finns ej med i UBD (Undersöks ej)

Branscher SNI 52, 92710, 93020

2.2.1.4.2 Stratifiering- Kvartalsstatistik av övriga branscher (exkl SNI 52, SNI 93020 och SNI 92710)

Storleksstratifiering (exklusive SNI 51)

Variabel	Antal anställda, KCR-tillhörighet samt omsättning
Stratifiering	0 = KCR-företag och 0-9 anställda samt uppgift saknas 1 = KCR-företag och 10-49 anställda 2 = KCR-företag och 50-199 anställda 3 = Ej KCR-företag och 0-4 anställda samt uppgift saknas 4 = Ej KCR-företag och 5-19 anställda 5 = Ej KCR-företag och 20-99 anställda 6 = Ej KCR-företag och 100-199 anställda 7 = Företag med minst 200 anställda eller företag i branschen: 92130, 92300, 930XX och årsoms >= 100 miljoner 50200, 50400, 5552X, 71300, 74810, 748XX, 921XX och årsoms >= 200 miljoner Resten årsoms >= 300 miljoner eller SCB:s outliers, se nedan 8 = Sammansatt företagsenhet

Storleksstratifiering (SNI 51)

Variabel	moms
Stratifiering	0 = KCR-företag och 0 - <6 miljoner i årsoms 1 = KCR-företag och 6 - < 50 miljoner i årsoms 2 = KCR-företag och 50 - < 300 miljoner i årsoms (< 200 miljoner i 5157) 3 = Ej KCR-företag och 0-4 anställda samt uppgift

saknas

- 4 = Ej KCR-företag och 5-19 anställda
- 5 = Ej KCR-företag och 20-99 anställda
- 6 = Ej KCR-företag och 100-199 anställda
- 7 = Företag med minst 200 anställda

eller företag i branschen:

51570 årsoms \geq 200 miljoner

Resten SNI 51 årsoms \geq 300 miljoner

eller

SCB:s outliers, se nedan

- 8 = Sammansatt företagsenhet

Storleksgrupp 7 och 8 blankettundersöks samt ett urval av de små koncernföretagen (storleksgrupp 0-2). Storleksgrupperna 3-6 undersöks via insamling av momsdeklarationer från RSV.

Branschstratifiering

50102, 50101+50103, 50200, 50301, 50302, 50400, 50500, 51100, 51200, 51300, 5141+5142, 5143+5144+5147, 5145+5146, 51510, 51520, 51530, 51540, 51550, 51560, 51570, 51600, 51700, 55100, 55200, 55510, 55521+55529, 55522+55523, 553+554, 60100, 60211, 60212, 60220, 60230, 6024+6030, 61000, 62000, 63100, 63210, 63220, 63230, 63300, 63400, 64110, 64120, 64200, 70100, 70204, 70202+70203+70209, 70300, 71100, 71300, 71400, 72000, 7411-7414, 74200, 74300, 74400, 74500, 74600, 74700, 74810, 7482-7484, 90000, 92130, 9211+9212, 92200, 92300, 92400, 93011, 93012, 9303-9305

2.2.1.5 Urvalsmetod

Urvalet som görs är ett obundet slumpmässigt urval som dras med hjälp av SAMU-systemet (SAMordnade Urval inom företagsstatistiken).

2.2.1.6 Urvalsramens storlek

För Detaljhandeln

2001 var urvalsramens storlek i SAMU-urvalet ca 34250 företag och i tilläggsurvalet ca 1195.

För övriga tjänstenäringar

2001 var urvalsramens storlek i SAMU-urvalet ca 300869 företag.

2.2.1.7 Urvalstorlek

För Detaljhandeln

2001 var urvalstorleken vid SAMU-urvalet i det ordinarie ca 3034 företag och i tilläggsurvalet ca 243.

För övriga tjänstenäringar

2001 var urvalstorleken vid SAMU-urvalet ca 272745 företag. Där 2476 företag undersöks via enkät och resterande 270269 företag via momsregistret

2.2.2 Ramtäckning

Under- och övertäckning ökar successivt under året eftersom den undersökta populationen är dynamisk med ett stort antal nedlagda och nystartade företag. Övertäckningen i form av nedlagda företag och felbranschade företag som inte tillhör målpopulationen kan vanligtvis identifieras men leder till att slumpfelet ökar. Felbranschade företag som tillhör någon av de undersökta branscherna, redovisas i de branscher där de är utvalda och bidrar därmed till omsättningen.

Det är betydligt svårare att komma åt undertäckningen eftersom det är svårt att fånga upp de nystartade företagen under undersökningsåret. Undertäckningens betydelse är svår att bedöma.

2.2.3 Mätning

Mätinstrumentet är en enkät som skickas ut varje kvartal/månad till uppgiftslämnaren. På enkäten skall företaget fylla i aktuell periods omsättning. Anvisningarna på enkäten anger om omsättningen skall vara inklusive/exklusive moms och inklusive/exklusive export. I anvisningarna står det även att omsättningsuppgiften skall avse hela företagets omsättning för perioden och att beloppet skall anges i tusentals kronor. På enkäten redovisas företagets tidigare lämnade uppgifter under undersökningsåret och lämnad uppgift samma period föregående år. Företaget har alltså möjlighet att kontrollera och korrigera en felaktigt lämnad uppgift för tidigare perioder. Dessutom redovisas vilken bransch som företaget tillhör och om branschen inte stämmer så har företaget möjlighet att beskriva sin huvudsakliga verksamhet.

För företag i storleksgrupp 3-6 inom de kvartalsundersökta branscherna SNI 50, 51, 55, 60-64, 70-72, 74, 90, 92 exkl 92710 och 93 exkl 93020 så används momsregistret som mätinstrument. I momsregistret kan ett antal variabler utläsas såsom:

- M32- Utgående moms 25%
- M33- Utgående moms 12%
- M34- Utgående moms 6%
- M12- Momsfri omsättning inom Sverige
- M14- Omsättning av marginal beskattade varor och tjänster.
- M15- Beskattningsunderlag för marginalbeskattad omsättning
- M21- Omsättning av varor utanför EG.
- M22- Omsättning av tjänster till utlandet.
- M23- Omsättning av varor till annat EG-land

Dessa variabler är tillräckliga för omsättningsstatistiken för att klara av beräkningarna.

De olika moms variablerna i momsregistret summeras sedan och detta görs enligt följande:

Privat konsumtions branscher (50, 55, 92 och 93.)

Omsättningen som söks inom branscherna är Omsättning inklusive moms och exklusive export (Y) och summeras ifrån momsstatistiken enligt följande förfarande:

$$Y = M32/0,25 + M33/0,12 + M34/0,06 + M12 + M32 + M33 + M34$$

Tjänsteproduktionsbranscher (SNI 51, 60-64, 70-72, 74, 90)

Omsättningen som söks inom branscherna är Omsättning exklusive moms och

inklusive export (Y) och summeras ifrån momsstatistiken enligt följande förfarande:

$$Y = M32/0,25 + M33/0,12 + M34/0,06 + M12 + M14 - M15 + M21 + M22 + M23.$$

2.2.4 Svartsbortfall

Den ovägda svarsfrekvensen var för månadsundersökningen mellan 75-81 % varje månad under 2001. Den vägda svarsfrekvensen, där hänsyn tas till det svarande företagets omsättning, var mellan 91-93 % varje månad under 2001.

För de kvartalsundersökta branscherna låg den ovägda svarsfrekvensen på 90 % och den vägda svarsfrekvensen på 90-94 % under 2001.

Då slutgranskningen startar tas en lista ut på de stora enkätföretagen (olika branschgrupper har olika gränser men oftast storleksgrupp 5-8) som inte svarat och vilka granskaren nu en sista gång försöker få in uppgift ifrån. För stora företag i respektive branschgrupp som ändå inte går att få uppgift ifrån, används andra källor. Rangordningen är då som följer: 1. Omsättningsvärde lämnat till undersökningen samma månad föregående år. 2. Omsättningsvärde enligt momsregistret samma månad föregående år. 3. Omsättningsvärde lämnat till undersökningen föregående månad. Om inte omsättningsuppgift finns tillgänglig på den första nivån går man till nummer två osv. Användandet av dessa källor gäller endast ett fåtal företagsenheter och aldrig de största i respektive branschgrupp.

För de mindre företagen (olika branschgrupper har olika gränser men oftast storleksgrupp 0-4) som inte svarat används medelvärdet ifrån det aktuella företagets stratum.

2.2.5 Bearbetning

Om uppgiftslämnaren lämnat uppgifter via telefonens knappsats (TDE) så granskas den lämnade uppgiften direkt mot föregående års och periods värde. Om uppgiften verkar vara orimlig får uppgiftslämnaren en fråga om uppgiften är korrekt. Vid manuell registrering granskas även dessa uppgifter mot föregående års och periods värde.

Makrogranskningen börjar med att uppgifterna kontrolleras så att det inte är ackumulerade uppgifter. Därefter granskas varje bransch för att hitta utvecklingstal och konfidensintervall som är onaturliga och avvikande. I branscher med ett något avvikande utvecklingstal studeras uppgifterna för företagen i branschen. Företagsuppgifter som avviker mycket mot lämnad uppgift till momsregistret samma period två år tidigare studeras på mikronivå och verifieras via företagskontakt.

2.2.6 Modellantaganden

Nedan beskrivs skattningar för de månadsundersökta branscherna och de kvartalsundersökta branscherna.

1. För månadsstatistik av detaljhandeln (SNI 52) samt kvartalsbranscherna Hår och skönhetsvård (SNI 93020) och Spel och vadhållning (SNI 92710)-beskrivs under 2.2.6.1.1
2. För kvartalsstatistik av övriga branscher (exkl SNI 52, SNI 93020 och SNI 92710) beskrivs under 2.2.6.1.2

Resterande beräkningar är lika dvs vid beräkningar till index och fasta priser etc.

2.2.6.1 Skattning av omsättning i löpande priser

2.2.6.1.1 För månadsstatistik av detaljhandeln (SNI 52) samt kvartalsbranscherna Hår och skönhetsvård (SNI 93020) och Spel och vadhållning (SNI 92710)

Den första variabel som söks är omsättning i löpande priser i respektive branschgrupp för en period ett visst år ($Y_{b,k,c}^{Lop}$). $Y_{b,k,c}^{Lop}$ skattas med estimatorn:

$$\hat{Y}_{b,k,c}^{Lop} = \underbrace{\sum_{h=1}^H \frac{N_h}{n_h} \sum_{i=1}^{n_h} y_i}_{A} * \frac{X_b}{\underbrace{\sum_{h=1}^H \frac{N_h}{n_h} \sum_{i=1}^{n_h} x_i}_{B}} + \underbrace{\sum_{g=1}^G \frac{N_g}{n_g} \sum_{j=1}^{n_g} y_j}_{C} + \underbrace{\sum_{l=1}^L y_l}_{C}$$

där

A. Ordinarie urval

y_i = Omsättning för företag i.

N_h = Antalet företag i urvalsramen för stratum h.

H = Antalet stratum i det ordinarie urvalet.

n_h = Antalet svarande i stratum h.

b = Branschgrupp.

k = Period. (Nedan anges ibland $k = 12$ vilket gäller för detaljhandelsundersökningen, som är en månadsundersökning. Men $k = 4$ är lika applicerbart för de branschgrupper som endast undersöks varje kvartal).

Lop = Löpande priser

$c = \text{År.}$

Hjälpinformation ifrån momsregistret

$X_b =$ Total omsättning för en branschgrupp enligt momsregistret år t-2.

$x_i =$ Omsättning för företag i enligt momsregistret år t-2.

B. Tilläggsurval

$y_j =$ Omsättning för företag j.

$N_g =$ Antalet företag i urvalsramen för stratum g.

$G =$ Antalet stratum i tilläggsurvalet.

$n_g =$ Antalet svarande i stratum g.

C. Sammansatta företagsenheter (SFE) och special företag (Novor)

$y_l =$ Omsättning för företag l.

Bortfall

Behandlingen av bortfallet görs alltså genom kompensationsvägning i tilläggs- och det ordinarie urvalet. Metoden går till på det sättet att man för varje bortfallsföretag imputerar med medelvärdet för de svarande inom samma stratum. Kompensationsvägning görs både i nämnare och täljare i det ordinarie urvalet, alltså även för momsuppgifterna som finns för företagen.

Bland de SFE och Nova företagen behandlas bortfallet enligt 6 stycket punkt 2.4.

2.2.6.1.2 För kvartalsstatistik av övriga branscher (exkl SNI 52, SNI 93020 och SNI 92710)

Den första variabel som söks är omsättning i löpande priser i respektive branschgrupp för en period ett visst år ($Y_{b,k,c}^{Lop}$). $Y_{b,k,c}^{Lop}$ skattas med estimatorn:

$$Y_{b,k,c}^{Lop} = (M + Kcr + S)(1 + Z)$$

där

$b =$ Branschgrupp.

$k =$ Kvartal.

$Lop =$ Löpande priser

$c = \text{År.}$

$Y =$ är den totala omsättningen i branschgruppen.

$S =$ är omsättningen för stora företag. Dessa företag *totalundersöks* via enkät.

Då enkätuppgift inte inkommer imputeras fjolårsvärdet för samma period eller tar man hjälp av momsregistret för att göra en så god imputering som möjligt.

Cirka 0,3 % av det totala antalet företag tillhör denna grupp men betydligt större del av branschens totala omsättning .

$$\hat{S} = \sum_{i=1}^n x_i$$

där

x_i = Omsättning lämnad av företag i.

S = Branschen/branschgruppens omsättning för stora företag.

Z = är omsättningen för de företag som lämnar momsuppgifter en gång om året. Dessa företag räknas upp med en undertäckningskoefficient. Denna koefficient är i mer än hälften av branscherna inte större än 1.01 men i vissa branscher som max upp till 1.12 (Se tabell 3). Årsdeklarant är ett företag som lämnar momsuppgifter en gång om året.

Beräkningen görs enligt följande princip:

$$\hat{Z} = Z_{t-1} = \frac{\hat{A}_{t-1}}{Y_{t-1} - \hat{A}_{t-1}}$$

Y är den totala omsättningen i branschgruppen.

\hat{A} är årsdeklaranternas omsättning i branschgruppen.

Z är omsättningsandelen som årsdeklaranterna står för i förhållande till övriga företag.

För de två första kvartalen beräknas undertäckningskoefficienten (Z) på år $t-2$. För de två sista kvartalen kan uppgifter för år $t-1$

Kcr = är omsättning för små koncern företag. Dessa företag kommer att enkät undersökas och skattas med hjälp av en vanlig HT-skattning (summa skattning). Cirka 10 % av det totala antalet företag tillhör denna grupp. Nedan beskrivs utförligare hur beräkningsmetoden går till.

Beräkning görs enligt en HT-skattning:

$$\hat{Kcr} = \sum_{h=1}^H \frac{N_h}{n_h} * \sum_{i=1}^n x_i$$

där

x_i = Omsättning lämnad av företag i.

Kcr = Branschen/branschgruppens omsättning för små koncern företag.

N = Antalet företag i stratomet (Storan).

n = Antalet svarande företag i stratomet.

H = Antalet stratum.

M = är omsättningen för små icke koncern företag. Denna uppgift skattas med hjälp av momsregistret och Current ratio method. Cirka 60% (vid beräkning med cut off-gränser) av det totala antalet företag tillhör denna grupp. Nedan beskrivs utförligare hur beräkningsmetoden går till. (Se under 2.3 för att få veta hur de olika momsregistervariablerna används).

Current ratio method. Ett företag som svarat två av tre månader i kvartalet har en

företagsspecifik imputering gjorts med hänsyn tagen till utvecklingen i branschen.

Ex:

Företag A har svarat månad 1 och månad 2:

Månad 1	Månad 2	Månad 3
108	114	

Omsättningens fördelning över månaderna i branschen för dem som svarat alla tre månaderna i aktuellt kvartal .

Månad 1	Månad 2	Månad 3
25 %	40 %	35 %

$108+114=222$ ska utgöra 65 % av företag A:s omsättning för kvartalet, vilket innebär en skattning av företag A:s kvartalsomsättning är $222/0.65 = 342$. Eftersom uppräknings för respektive månad i kvartalet ska göras för de företag som inte svarat mer än två av tre månader fördelas detta skattade kvartalsvärde på de ingående månaderna enligt omsättningen i branschen.

Företag A:s omsättning efter imputering:

Månad 1	Månad 2	Månad 3
108	114	120

Företag som svarat en av tre månader.

En skattning beräknas med medelvärdet i det för företaget aktuella stratomet för den aktuella månaden. Underlaget för medelvärdet i stratomet är de företag som svarat alla tre månaderna samt de företag som imputerats med hjälp av Current ratio method ovan.

2.2.6.2 Övrigt

De i första stycket beskrivna statistiska måtten beräknas förutom i *löpande priser* även i *fasta priser*, *fasta och kalenderkorrigerade priser* och *löpande och kalenderkorrigerade priser*. Fastprisberäkning av omsättningen görs med hjälp av branschprisindex framtaget av prisprogrammet på SCB. För att kunna jämföra en period med motsvarande period föregående år som ofta inte omfattar lika många helger eller kalenderdagar görs en kalenderkorrigering. Indexet för att beräkna omsättning i kalenderkorrigerade priser tas fram av SCB i samråd med handelns intresseorganisationer.

För detaljhandeln beräknas även en säsongrensad serie och trendserie uttryckt i form av index. X11-Arima används vid säsongrensning och trendberäkningar.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Beräkning av osäkerhetsmått görs i samband med skattning av omsättningssummor för detaljhandeln (SNI 52). Osäkerhetsmarginalen (konfidensintervall) publiceras dock inte utan används vid granskning.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Omsättningsstatistiken undersöker detaljhandeln varje månad och övriga branscher undersöks varje kvartal.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden för detaljhandelsundersökningen på månadsbasis är cirka sex veckor.

För de kvartalsundersökta branscherna är framställningstiden cirka sex-sju veckor, vilket även är framställningstiden för att ta fram årsresultatet för samtliga undersökta branscher.

3.3 Punktlighet

Leveranserna av kvartalsuppgifterna till Nationalräkenskaperna har skett enligt plan för 2001. Säljindex (detaljhandelsundersökningen) har för 2001 utkommit enligt publiceringsplanen.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Framtill 1991 användes en så kallad "link relative estimator", hädanefter relaterad till som IF (identiska företag), vilket innebar att den skattade förändringen endast baserades på de företag som svarat både vid tidpunkt t och tidpunkt t-1.

I en utredning som gjordes på SCB konstaterades att IF inte var någon tillförlitlig metod att skatta förändringen inom så dynamiska branscher som det är frågan om i Omsättningsstatistiken. Vid en jämförelse mot Momsregistret konstaterades att IF metoden kraftigt underskattade utvecklingen för samtliga verksamma företag under åren 1987-88.

Under 1992 så togs en ny metod i bruk i omsättningsstatistiken för beräkning av summa omsättning som är en kombinerad kvotestimator. För 1991 saknades en omsättningsnivå skattad enligt denna metod, vilket fick till följd att svårigheter uppstod för att skatta omsättningsförändringen 1992/1991. Detta löstes genom att använda sig av omsättningen enligt Momsregistret för 1990 framskrivna med utvecklingen enligt IF 1991/1990 för att nå omsättningsnivån 1991.

I samband med översynen av omsättningsstatistiken 1991 så byttes även stratifieringsvariabel ifrån antalet anställda år t-2 till omsättning enligt momsregistret år t-2, som visade sig vara starkare korrelerad med omsättning år t. Urvalet utökades även med ett tilläggsurval för att täcka upp nystartade företag som inte har redovisat någon omsättning till momsregistret. Tilläggsurvalet stratifieras efter lönesumma lämnad på uppbördsdeklaration (UBD) till Riksskatteverket.

Metodförändringen mellan åren 1991 och 1992 ger ett tidseriebrott.

Fr o m 1995 redovisas materialet enligt SNI 92 istället för SNI 69. Detta fick till följd att nya tidserier har tagits fram för åren 1990 - 1994, i SNI 92 med 1990 som basår. Övergången till SNI 92 har därmed lett till något mer osäkra tidsserier för åren 1990-1994.

I samband med EU-anpassningen 1999, som ledde till en utökning och viss förändring av branschindelningen, skedde ett byte till basåret 1995.

De kvartalsundersökta branscherna (exkl 93020 och 92710) beräknas från redovisningsår 2001 enligt ny metod vilken är Current ratio method.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

I media jämförs ofta resultatet från omsättningsstatistiken som mynnar ut i Säljindex med Handels utredningsinstitut (HUI) snabbindex för detaljhandeln. Men även andra branschorganisationer tar fram statistik som skulle vara jämförbar med omsättningsstatistiken. Skillnader i undersökningsmetodik gör dock att SCB:s och HUI:s statistik inte är helt jämförbara.

Handels utredningsinstitut

Handels utredningsinstitut (HUI) tar fram ett snabbindex som bygger på ett antal företag i vissa branscher inom detaljhandeln. SCB:s undersökning täcker samtliga branscher, tar hänsyn till förändringar i rampopulationen mellan åren, baseras på ett stratifierat slumpmässigt obundet urval och använder en kombinerad kvotestimator för beräkning av omsättningssumman.

Momsstatistik

Med hjälp av momsregistret sammanställer SCB statistik över årsomsättningen inom alla näringsgrenar (SNI 92). Framställningstiden är cirka ett halvt år efter undersökningsårets utgång. Omsättningsstatistiken framställningstid är kortare och årsuppgifter redovisas ca sju veckor efter undersökningsårets utgång. Statistiken från Momsregistret har den förtjänsten att den till skillnad från omsättningsstatistiken kan brytas ned på regional nivå (vilket även är dess huvudsyfte), men nackdelen att framställningstiden är lång.

Ifråga om definitioner är jämförbarheten mellan Omsättningsstatistiken och Momsregistret bra. Undersökningarnas metoder skiljer sig dock något åt. Omsättningsstatistiken är en urvalsundersökning medans Momsregistret är en totalundersökning. Populationerna är inte heller helt jämförbara. Momsregistret omfattar alla företag som betalat moms för mätperioden, vilket teoretiskt innebär att momsstatistiken till skillnad från omsättningsstatistiken även täcker under undersökningsåret nystartade företag. Även branschbyten under undersökningsåret kan leda till diskrepanser mellan undersökningarna.

Företagsstatistiken

I Företagsstatistiken (f.d. finansstatistiken) kan utvecklingen för bl.a olika intäkts- och kostnadsvariabler på branschnivå utläsas. Företagsstatistiken är en totalundersökningen av samtliga företag med undantag för företag som tillhör den institutionella sektorn "Finansiella företag" och personliga företag inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske. Företagsstatistiken har en framställningstid som är förhållandevis lång (drygt ett år). Undersökningsvariabeln omsättning finns inte med samma definition som i Omsättningsstatistiken.

Företagsstatistiken har begreppet Nettoomsättning som inbegriper alla försäljningsintäkter för varor och tjänster utom och inom landet exklusive moms. Medan Omsättningsstatistiken undersöker omsättning inklusive moms och exklusive export inom SNI branscherna 50, 52, 55, 92.1-4, 92.71 och 93 så medför detta att diskrepanser finns. Inom de övriga tjänstebanscher som undersöks i Omsättningsstatistiken bör en relativt god jämförelse kunna göras med företagsstatistiken. En annan väsentlig skillnad mellan undersökningarna är att urvalsramen för Omsättningsstatistiken och därmed branschklassificeringarna är ett år äldre än för Företagsstatistiken.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Inte aktuell.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Månadssiffror för förändringstal (endast detaljhandeln) publiceras i Säljindex, ca 6 veckor efter aktuell månads slut.

Uppgifter för månads- och kvartalsvärde är även tillgängliga i tre tabeller i Sveriges Statistiska Databaser (SDB). Från och med 2000 redovisas 8 tabeller och 2 diagram på SCB:s hemsida (www.scb.se/statistik/ha0101/ha0101.asp). Även Säljindex redovisas på hemsidan.

Säljindex för detaljhandeln utges tillsammans med månatlig pressinformation ca 45 dagar efter redovisningsmånadens slut.

5.2 Presentation

Text, tabeller och diagram över omsättningsutveckling, index och tidsserie redovisas i säljindex och pressmeddelande ca 45 dagar efter redovisningsmånadens slut.

5.3 Dokumentation

Produkten är dokumenterad enligt SCBs dokumentationssystem.

Metodrapport: Översyn av omsättningsstatistiken (F-METOD NR 32, 1992-12-15). Engelsk version: Turnover in Domestic Trade and certain service activities (March 24 1993).

Slutrapport för TQM-projektet: Översyn och effektivisering av Inrikeshandeln med beaktande av EU:s och Nationalräkenskapernas krav. (1996).

5.4 Tillgång till primärmaterial

Mikrodata som gör identifikation av objekt möjlig lämnas inte ut. Användarna kan få specialbearbetningar utförda som inte möjliggör identifikation av ett enskilt objekts lämnade uppgifter.

5.5 Upplysningstjänster

Daniel Lennartsson och Johan Norberg Ekonomisk statistik/Tjänstenäringsprogrammet, SCB, 701 89 Örebro.
Telefon 019-17 60 00.